

Filosofie a vědeckost

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1994](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1994](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 23. 7. 1994
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 23. 7. 1994

Filosofie a vědeckost

Ačkoliv pojetí vědeckosti nemůže být legitimně a v rámci skutečné kompetence záležitostí žádné odborné vědy, *via facti* (a také historicky) došlo a nadále dochází k tomu, že je – byť pouze nedostatečně, přece jen do jisté míry účinně – nahražováno zvyklostmi, jež jsou v daném oboru běžné a jež představují jakési časem se ovšem posouvající mantinely oné vědeckosti. To je ovšem teoreticky na pováženou, neboť se zde vlastně rozhoduje o vědeckosti určitého počínání a jeho metod, které *eo ipso* samo sebe prohlašuje za vědecky korektní. Jediným faktickým korektivem tu může být vědecká diskuse; ta skutečně odhalí mnoho omylů a nesprávných kroků – ovšem za předpokladu, že nejde o obecně sdílené předsudky, které v daném oboru dočasně převládly. Časem se sice ukáže jejich neudržitelnost (a může to v některých případech trvat dosti dlouho), ale obvykle jsou prostě odloženy a na jejich místo přijdou předsudky jiné. Z toho je zřejmé, že vědeckost jednotlivých věd sice musí být nějak založena a potom garantována, ale že tuto funkci jednotlivé vědy samy ani ve spolupráci s jinými nejsou s to zajistit. To souvisí také s tím, že vědeckost z principiálních (ale také pouze logických) důvodů nemůže být založena „vědecky“. Svěříme-li tedy tuto funkci nějaké jiné „disciplíně“ (např. filosofii, neboť nemůže být pochyb o tom, že alespoň historicky byly vědy – a tedy také jejich vědeckost – ustaveny filosoficky a filosofií), musíme počítat s tím, že se tato disciplína vyznačuje mj. svou před-vědeckostí (a tím svou ne-vědeckostí, což pochopitelně neznamená proti-vědeckost, vždyť vědy vznikaly původně oddělením od filosofie, která byla jakoby „generální vědou“, „vědou vůbec“, jak o tom mluvíme).

(Písek, 940723-2.)

940723